



ervaringen uit het verleden en ervaringen uit de huidige rechtspraktijk naast elkaar te staan.

*Hoofdstuk 1* behandelt de *wetgever* als belangrijkste verantwoordelijke voor het tot gelding brengen van de rechtvaardigheid bij belastingen (het legaliteitsbeginsel). De huidige rechtspraktijk laat zien dat de wetgever, met de bedoeling ruimte te bieden aan de gewenste rechtvaardigheid, een gecompliceerde en op vage termen gebaseerde belastingwetgeving tot stand brengt. Een eerste en vanzelfsprekende eis die aan wettelijke regels wordt gesteld, is de eis van algemeenheid. De vraag is of de wetgever, via het creëren van een vage, gecompliceerde belastingwetgeving, wel voldoende bijdraagt aan de realisatie van de rechtvaardigheidsprincipes bij belastingen. De uitvoering van zo'n wetgeving vergt immers nogal wat fiscale deskundigheid van allen die betrokken zijn bij het proces van belastingheffing en -inning. Of, bij het ontbreken van voldoende fiscale deskundigheid, per saldo, sprake zal zijn van een rechtvaardige belastingheffing kan mede afhankelijk blijken te zijn van de bereidheid en de mogelijkheden van de *fiscale rechter* en de *belastingdienst* om bij te dragen aan het tot stand komen van een rechtvaardige belastingheffing.

In *hoofdstuk 2* wordt allereerst ingegaan op de vraag wat onder een rechtvaardige belastingheffing wordt verstaan. De idee dat er onderscheid moet worden gemaakt tussen een rechtvaardige en een onrechtvaardige belastingheffing vindt zijn grondslag in het natuurrecht. Belangrijk voor de opvattingen over de rechtvaardigheid bij belastingen zijn de vier stelregels van Adam Smith. Volgens zijn eerste stelregel worden belastingen als rechtvaardig ervaren bij een algemene en gelijke belastingdruk over alle burgers. De belastingheffing moet echter worden afgestemd op de ongelijke, economische positie van burgers; de sterkste schouders moeten de zwaarste lasten dragen. Hedendendage wordt daarvoor aansluiting gezocht bij de rechts- of verdelingsbeginselen, vooral het gelijkheidsbeginsel.

De tweede, derde en vierde stelregel van Smith geven aan dat een kenbare, rechtszekerheid biedende en uitvoerbare belastingwetgeving, dus een duidelijke en begrijpelijke belastingwetgeving, noodzakelijk is voor het bereiken van de gewenste rechtvaardigheid bij belastingen, want een dergelijke wetgeving kan iedere burger uitvoeren, ook de zwakste schakel in het uitvoeringsproces van belastingen. Dergelijke belastingwetgeving kan tevens bijdragen aan een betere relatie belastingdienst - belastingbetaler, helpt ontwijkgings- en ontduikingsgedrag van belastingbetalers te voorkomen en draagt bij aan het in de hand houden van de uitvoeringskosten van het proces van belastingheffing.

Een belangrijke oorzaak van het feit dat er geen sprake is van een duidelijke, begrijpelijke belastingwetgeving, maar van een vage, gecompliceerde, is dat wetgeving, en vooral de belastingwetgeving, vele aspecten heeft met elk hun eigen gewicht. Het zijn vooral de politieke aspecten die alle aandacht krijgen en niet die aspecten die moeten leiden tot een duidelijke, begrijpelijke belastingwetgeving. Wellicht wordt er gekozen voor vage formuleringen, omdat dit politiek gezien goed van pas komt; invulling van dergelijke formuleringen geschiedt immers pas achteraf.